

Oponentský posudek na disertační práci

Název práce: Polský stranický systém 1989-2016: ve znamení polarizace
Autor práce: Mgr. Jiří Koubek
Pracoviště: Ústav politologie, Filosofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Autor posudku: PhDr. Petr Just, Ph.D.
Pracoviště: Katedra politologie a humanitních studií, Metropolitní univerzita Praha

Téma polského stranického systému a dynamiky jeho vývoje po roce 1989 je sice relativně často zpracovávanou problematikou, nicméně okruh otázek, který je možné analyzovat, je široký a pole možností se tedy jen tak nevyčerpá. Potenciál pro další vlnu zájmu o polský stranický systém nabízí rovněž nejnovější vývoj po roce 2015. Předkládaná disertační práce tedy jednak využívá některých dosavadních mezer v politologické produkci o polském stranictví po roce 1989 (důraz na téma polarizace stranického systému a projevy antikomunismu jako jednoho z polarizačních faktorů a prvků), rovněž se pokouší uchopit aktuální vývoj a tendence (byť pochopitelně s vědomím toho, že na nějaké generalizující závěry je po necelém roce od parlamentních voleb ještě brzy).

Text disertační práce je strukturován až na jeden aspekt, o němž se zmíním později, logicky. Po úvodním vymezení tématu, výzkumných otázek, pracovních hypotéz a heuristické analýze autor přistupuje v první kapitole k představení hlavních teoretických konceptů využitých v následné empirické části práce. Na ní pak navazuje kapitola o vývoji stranického systému v Polsku po roce 1989. Třetí kapitola se specificky věnuje projevům antikomunismu a jeho projevům (nejen) v polském stranickém systému, čtvrtá pak zachycuje vývoj od roku 2015, kdy proběhly nejprve na jaře prezidentské a posléze na podzim i parlamentní volby.

Na tomto místě se vracím k úvodní poznámce předchozího odstavce, respektive k jednomu prvku mírně narušujícímu logický tok textu. Na autorově místě bych prohodil kapitoly o antikomunismu a vývoji po roce 2015. Kapitola čtvrtá o vývoji po roce 2015 logicky navazuje na kapitolu druhou. Kapitola třetí však pojímá jedno vybrané průřezové téma a její zařazení mezi dvě kapitoly postavené na navazujícím chronologickém základě působí trochu rušivě, a to zejména v kontextu obsahu, který se vlastně Polsko dotýká jen částečně a mnohem více je zasazen do středo- (východo-, jihovýchodo-) evropského kontextu. Je otázka, zda toto širší teritoriální rozkročení není až příliš vybočující z tématu disertační práce. Tato část působí dojmem, že se jedná o nějaký dřívější samostatně zpracovaný odborný text, který byl do disertační práce zařazený tak trochu uměle (násilně), byť dílčí provázanost s tématem tam pochopitelně je. O tom, že patrně tato část vznikla dříve jako samostatný odborný článek, svědčí i mnohem propracovanější poznámkový aparát, například ve srovnání s kapitolou druhou nebo kapitolou čtvrtou.

Vlastní obsahové zpracování nevykazuje žádné závažné věcné a faktografické chyby či nedostatky. Obecně ale lze konstatovat, že autor mohl na více místech (s výjimkou vydatně propracované kapitoly o antikomunismu) téma a pojednání rozvinout více do hloubky. S tím souvisí skutečnost, že občas se v práci objevují nepřesné informace či informace podané mírně zjednodušeně a bez nějakého širšího dovysvětlení, což může vést i k zavádějícím interpretacím. Jako příklad mohu uvést autorovo konstatování z úvodu ze s. 7, že „Polsko bylo

na přelomu 80. a 90. let vůbec první zemí v regionu, která prošla procesem demokratické tranzice.“ Přestože si dokážu představit, co autora k této tezi vedlo, dokážu si stejně dobře představit i argumenty, které by tuto tezi vyvracely. Autor však nijak tuto myšlenku nerozvinul, čímž vlastně sám umožnil její zpochybnění. Otázkou totiž zůstává, kdy (a zda) v Polsku proces tranzice skončil. Z konstrukce věty bych usoudil, že autor hovoří o již ukončeném procesu tranzice a tam si třeba nejsem jist, že Polsko jím prošlo jako první. Ano, učinilo řadu kroků, kterými bylo v regionu první nebo jedno z prvních (např. legalizace opozice, volby, nekomunistický premiér, atd.), ale otázka je, zda některé ze států, které nastartovaly tento proces později, jej fakticky neukončily dříve. Ale to by bylo téma na samostatnou disertační práci.

Drobnou nepřesností je i na s. 28 autorovo tvrzení, že tradici, že „lídr vítězného uskupení se ze strategických důvodů rozhodne nepřijmout premiéřskou funkci a ujme se neformální role, kterou polští komentátoři pojmenovali premiér bez portfeje,“ porušil jako první v roce 2007 Donald Tusk. Ve skutečnosti ji porušil již o šest let dříve Leszek Miller, který se stal premiérem v roce 2001 po vítězství SLD ve volbách. V čele SLD přitom stál již od roku 1997 (ještě v době, kdy SLD byla volební aliancí, ve funkci pokračoval i po roce 1999, kdy se ustavila jako politická strana), ze stranické funkce odešel až v roce 2004, tedy stejný rok, co opustil post premiéra.

Výběr teoretických konceptů je relevantní. Jen autor klidně mohl v rámci teoretického exkurzu Sartoriho typologie multipartismů zařadit i atomizovaný. V teoretické části je představen jen polarizovaný a umírněný multipartismus (s. 16-17), v empirické části je však následně pojednáno i o té fázi vývoje polského stranického systému, která by odpovídala atomizovanému multipartismu (s. 27), byť autor o několik stran později (s. 39) uvádí, že tuto fázi do své následné analýzy nezahrnuje.

Rozpaky trochu budí formální stránka práce, které patrně nebyla při dokončování práce věnována dostatečná pozornost. Podtržený text v obsahu práce, vlastní obsah nepřilíživě přehledný (čísla stránek hned za názvem kapitol), text práce nezarovnaný do bloku, rozhozené stránky tak, že kapitoly začínají pár řádků na konci stránky (1., 2. a 4. kapitola) nebo uprostřed stránky (3. kapitola), rozhozené tabulky, kdy opět mnohé začínají názvem a prvním řádkem na konci jedné stránky a zbytek tabulky (tedy její většina) je umístěna na straně následující (např. s. 38-39, 39-40) – to jsou jen některé z formálních nedostatků. Vedle toho je nutno zmínit nějaké drobnější gramatické chyby a typografické nedostatky. Obsah a forma podobných textů jsou dvě strany jedné mince a je škoda, že obsahově jinak velmi zajímavá práce pak zbytečně trpí těmito na první pohled marginálními nedostatky.

Text je až na výše zmíněnou logickou nesouslednost kapitol zpracován více méně přehledně. Autor rovněž prokázal, že se orientuje v reáliích polské politiky, a to samostatně i v kontextu vývoje ve střední Evropě jak před rokem 1989 tak poté. Proto i přes výše zmíněné dílčí poznámky konstatuji, že předložená práce splňuje nároky kladené na disertační práce a doporučuji ji k obhajobě. V případě zdařilé obhajoby navrhuji hodnotit stupněm „prospěl“.

V Trutnově, dne 6.8.2016

Petr Just